Ner 3. 7 Października.

Rok 1828. Wtorek.

GONIEC KRAKOWSKI,

DZIENNIK POLITYCZNY, HISTORYCZNY i LITERACKI.

Dziennik ten wychodzi 3 razy w tydzień, to jest co Wtorek, Czwartek i Sobotę o godzinie 5 wieczór, w Krakowie w drukarni wydawców braci *Gieszkowskich*. Prenumerata kwartalna kosztuje Zp. 6 gr. 15. w mieyscu, poiedyńczy numer gr. 6. w królestwie polskim z pocztą Zp. 10.

I. WIADOMOŚĆ URZĘDOWA

O WYPRAWIE FRANCUZKIEY DO MOREI.

(z Gońca Francuzkiego)

Z odnogi morskiey pod Koronem 30 *Sierpnia.*

Dzień 29 Sierpnia był dniem szczęścia dla Grecyi. Flotta wyprawiona z Tulona 17 sierpnia z rana, w 11 dniach, prawie cudem, stanęła na mieyscu przeznaczenia. O godzinie 3 z rana, naprzeciw *Nawarynu*, spotkali ją admirałowie: *de Rigny*, *Malkolm*, *i Heyden*. Po dwugodzinney rozmowie, która zaszła na pokładzie okrętu *Marsylija*, pomiędzy admirałem francuzkim i jenerałem *Maison*; --- okręty przewozowe odebrały rozkaz posuwania się daley, zostawując na prawo *Nawaryn*. Zaledwie statki wojenne, które były uszykowane dokoła admiralskiego okrętu *Conquerant* zaczęły czynić poruszenia; gdy uwagę całey eskadry zwrócił na siebie mały bryg grecki, z bànderą admiralska, który śpiesząc do powitania flotty, naraz 21 wystrzałami ze swoich dział, pozdrowił wybawców Grecyi; wystrzały artylleryi z okrętu *Miasto Marsylia*, powitały go nawzajem. Rzadko można kiedy bydź świadkiem tak poważnego widowiska: eskadra francuzka postępująca w bojowym szyku, -- admirałowie trzech sprzymierzonych mocarstw znoszący się nawzajem, i otoczeni wojennemi okrętami rozmaitey bandery; --- nieco podal, mały bryg grecki, rozwijający drobne swe żagle, z hukiem na jaki tylko mógł się zdobyć, podobny do ptaszyny trzepocącey skrzydłami na znak podzięki za darowaną wolność; --- nakoniec w głębi *Nawaryn*, którego posępna postawa z lądu, dziwną malowała sprzeczność z pięknem widowiskiem na morzu; --- nic bardziey wspaniałego, nic zachwycającego, wystawić sobie nie można.

Eskadra przepędziła potem kilka godzin naprzeciwko *Modonu*, którego obóz turecki otaczający miasto, żadnego poruszenia niezrobił; --- daley

ze dwie godzin zatrzymała się pod *Koronem*; --- osada tey warowni, uwieńczając swym ludem bastyony i wieże, również była spokoyna. Około godziny czwartey z południa, dano znak do wylądowania u wybrzeża *Koronu*, i natychmiast wszystkie statki zarzuciły kotwice.

Woysko zaczęło dzisiay z rana wysiadać na ląd; (30 *Sierpnia*) obóz wytknięty został na płaszczyznie *Petalidi*, i niebawem z rozrzuconych lepianek tu i owdzie, pokazali się nieszczęśliwi mieszkańcy, którzy zaczęli znosić rozynki, figi, i arbuzy; --- dostarczenia te drogo były płacone, gdyż widok nieszczęśliwych zabronił wszelkich targów. --- 3000 żołnierzy obozuje tego wieczora na bardzo obfitych brzegach, lecz noszących na sobie piętno zupełnego spustoszenia od Turków. -- Inny oddział woyska, wysiada jutro na ląd; i zaraz ma się rozpocząć oblężenie Koronu od lądu i od morza. Okręty wojenne, które do tego mieysca towarzyszyły wyprawie, są następujące: *Miasto Marsylia* okręt liniowy o 74 działach; --- fregata *Amfitryta* o 60, -- fregata *Ifigienja* o 44; --- fregata *Bellona*, fregata *Cybela*, -- korwety *Wezuwiusz*, *Wulkan*, *Sylen* i *Ciekawy*. -- Admirał francuzki *de Rigny* znaydował się na okręcie *Conquerant*, (zdobywca)-- angielski Malkolm, na okręcie *Azya*, rossyiski Hr. Heyden na *Azowie*, w towarzystwie okrętów *Alexander*, *Ezechiel* i wielu fregat.

Hrabia *Capo d'Istria* jest w Eginie i w 8 dniach ma się widzieć z jeneralem Maison; -- wszyscy żołnierze przybyli w naylepszym zdrowiu, ani jeden niezachorował w drodze. -- Grecy za postrzeżeniem białych chorągwi francuzkich padali na twarz, dziękując BOGU za przysłanie wybawców; -- palili ognie na brzegach morskich, na znak radości. Brygada jenerała Szneider udaie się zaraz do oblężenia twierdzy *Patras*. „

III. BULETYN

NOWOŚCI POLITYCZNYCH.[1]

ANGLIA i IRLANDYA. Ostatnie doniesienia z Lodynu (20 *Września*:) nic ważnego nie zawierają. Okręt wojenny *Madagaskar* o 46 działach popłynąć ma na środziemne morze, dla wzmocnienia eskadry angielskiey; przybycie młodey królowey portugalskiey Dona Maria da Gloria, co chwila jest spodziewane.

FRANCYA. Popisowi z r. 1827 powołani zostali przez uchwałę królewską. Pod Algierem przyszło do potyczki pomiędzy okrętami algierskiemi i francuzkiemi; ostatnim udało się spalić kilka statków nieprzyjacielskich. Goniec z Morei przybyły do Paryża z wiadomościami do 3 Września oznaymił, iż przy odjeździe jego, część wyprawy tulońskiey wylądowała pod *Koron*; --- P. Straffort Canning przybył do Nawarynu; --- basza Algieru pragnie pokoju z Francyą i chce zapłacić koszta woyny.

HISZPANIA. Rząd wysełą spiesznie fregatę *Kassylda* w pomoc admirałowi Laborde, którego przedsiewzięcia mają bydź nader ważne. Rozjątrzenie umysłów w Saragossie, doszło do naywyższego stopnia; wielu ogrodników, którzy dziesięcinę złożyli, zamordowano. W nocy z dnia 13 na 14 Września, banda Karlistów na granicy francuzkiey, pokazała się pod *Perpignan*; niektórzy z nich mieli wąsy i brody poprzyprawiane; utrzymują oni związki z *agrawiadosami* francuzkiemi, którzy im dostarczają pieniędzy. Wszyscy członkowie poselstwa hiszpańskiego, mieli odebrać rozkaz od swego rządu do opuszczenia Lizbony. --- W pałacu królewskim w Madrycie, pochwycono kilku podeyrzanych ludzi, udających że mają prośby do monarchy; --- jakoż wyśledzono niebawem, iż to są jacyś zbrodniarze, gdyż sami przyznali się do popełnionych wielu zabóystw; --- jeden z nich miał ukrytą w kieszeni brzytwę.

POLSKA. Listy zastawne towarzystwa kredytowego ziemskiego w królestwie polskiem, coraz większego wszędzie nabierają szacunku; ubiegają

się dziś nawet zagraniczni o ich nabycie. Niemnieysze dobrodzieystwa zapowiada krajowi zebranie się dwóch znakomitych towarzystw: *Oszczędności i Wyrobów zbożowych*; nakoniec świeżo ustanowiony *Bank*. (2 *Paź:*)

PORTUGALIA i BRAZYLIA. W więzieniach Lizbony, po 300 osób razem w jedney izbie z naypospolitszymi zbrodniarzami zamkniętych, okropnego doznają losu; cała tych nieszczęśliwych nadzieja, jest w spodziewaney pomocy od prawego monarchy, którey nie prędko doznać mogą. Atoli z drugiey strony, radość bez granic całą prawie stolicę dziś napełnia, z powodu przybycia młodey królowey Maryi do Europy; — mimo czuynego wzroku policyi Don Miguela, jedni drugim udzielają tę pocieszającą nowinę. Don Miguel wydał nową uchwalę, mocą którey zniósł towarzystwo budowania statków parowych, jako *wynalazek massoński*. Gdy Donna Marya przybyła do Gibraltaru, powitały ją wszystkie okręty, między któremi był i okręt admiralski rossyjski, wystrzałami z dział; — na pokład jey okrętu cisnęło się mnóstwo uszłych z kraju Portugalczyków, dla ucałowania ręki swojéy królowéy. (21 *Września z Londynu*).

Listy z Montevideo pod d. 26 Lipca do Anglii nadeszłe, donoszą o zwycięztwach woysk Buenos Ayres nad Brazylianami i wkroczenie na ziemię tego państwa oddziału półkownika Frutor, który od Brazylianów przeszedł na stronę nieprzyjaciela.

WŁOCHY. Król neapolitański wydał woynę baszy Tripolis. — Eskadra pod dowództwem kawalera Sozi Karaffa, po zaszłych na próżno przełożeniach dumnemu baszy, rozpoczęła w dniu 21 Sierpnia bombardowanie Trypolu, które przez trzy dni 25 27 i 28 ponawiała; lecz bateryе trypolitańskie musiały także skutecznie odpowiadać, kiedy mocno uszkodzona eskadra, przymuszoną została do odwrotu.

DALSZY CIĄG WYPRAWY ROSSYJSKIEY DO TURCYI

LIPIEC.

1. Zdobycie twierdzy *Tulcza*, i w niey 91 dział; — potyczka pod twierdzą *Kars*, — Turcy porażeni na głowę. —
2. Jenerał Korniłow stacza pod *Giurgiewem* walną potyczkę z 2000 jazdy i 4000 piechoty nieprzyjacielskiey, — Turcy odparci i ścigani. —
5. Wzięcie szturmem twierdzy *Kars* w Azyi mnieyszey, przez hrabiego Paszkiewicza Erywańskiego; — 6250 jeńców, między któremi Mechmed Jamin basza dwutulny, Weliga dowódzca jazdy i wielu innych officerów, 151 dział, 1 moździerz, 33 chorągwie, znaczna ilość ładunków działowych, mnóstwo rozmaitey broni, i wielkie składy żywności, są owocem tego zwycięztwa. Z jedynastotysięczney osady, 3000 jazdy tureckiéy przerznęło się na przebóy. Wycieczka z twierdzy *Giurgiewo* w liczbie 6000 ludzi, odparta przez jenerała Korniłowa. —
6. Od d. 3 Lipca, ciągłe utarczki przednich straży z turkami, — zajęcie miasteczka *Prawodi*. —
7. Potyczka z 4000 jazdy tureckiey pod *Bazardżik*, — nieprzyjaciel do ucieczki zmuszony; — zajęcie przystani *Kowarna* nad morzem. —
8. Jenerał Geismar w 4000 ludzi, gromi i rozprasza 9000 Turków pod *Kalafata*, których 400 wraz z Emirem Agą pada na placu. —

9. Główna kwatera cesarska pod *Bazardżik.* —
12. Potyczka pod wsią *Jassitepe*, z 8000 jazdy tureckiey; — nieprzyjaciel odparty, półk huzarów achtyrskich okrywa się chwałą. —
14. Jenerał Suchtelen przybywa pod *Warnę*; — wstępnym bojem zdobywa ogrody i wzgórza, — i natychmiast sypie reduty. —
15. Główna kwatera cesarska pod wsią *Uszenli*; — nieustanne wycieczki z twierdzy *Warny*, dzielnie odpierane przez Rossyan. —
16. Główna kwatera cesarska pod miasteczkiem *Kosludżi.* —
17. Główna kwatera cesarska pod *Turk Arnautlar.* —
18. Główna kwatera cesarska pod wsią *Jenibazar*; — jenerał Benkendorf II. wchodzi do miasteczka *Prawadi*; — jenerał Uszaków przybywa pod Warnę i łączy się z korpusem Suchtelena. —
19. Jenerał Rydigier czyni poruszenie ku wsi *Czyflik* i miasteczka *Eski-Stambuł*, dla przecięcia związków *Szumli* z *Konstantynopolem.*
20. Główna kwatera cesarska udaje się pod *Szumlę*; — walka na wszystkich punktach; — pierwsza linija woyska bierze szturmem wszystkie pozycye nieprzyjaciela, odpartego pod mury Szumli; — waleczny półkownik Réad, adjutant skrzydłowy Cesarza, ginie od kuli armatney; — zgonem swoim smuci monarchę, który go mocno szacował.

Jenerał Akinfiew spotyka i odpędza nieprzyjaciela nad *Limanem* (w okolicach Warny); — jenerał Rydygier okopuje się na gościncu do Eski-Stambułu; — rozpoczęte oblężenie twierdzy *Poti* w Azyi mnieyszey, przez jenerała Gesse.
21. Lewe skrzydło głównego woyska, zajmuje wzgorza *Szumli*; — następney nocy sypie reduty na czele zajętych pozycji; — obsadzenie *Sylistryi* przez jenerała *Roth.* —
23. 24. 25. Wycieczki z teyże twierdzy na woysko pomienionego jenerała, zawsze odparte; — stosowne obwarowania i uzbrojenia w tym korpusie. —
27. Zdobycie twierdzy *Poti*; — 44 dział, 12 chorągwi, zapasy wojenne i żywności, dostają się w moc Rossyan. —
28. Walna utarczka pod *Szumlą*; — liczna jazda turecka z zapalczywością uderza na czworoboki rossyjskie 15 i 16 półku strzelców pieszych; — z drugiey strony wpada na działa; — ale ze wszystkich stron wyparta i odpędzona, zostawia na pobojowisku do 500 rannych i 400 zabitych; — jenerał Rudzewicz zdobywa przytém wzgórza okryte lasami, pod zasłoną trzech bateryj artylleryi konney. —
29. Obwarowanie tychże, mimo ciągły ogień z warowni. —

TEATR NARODOWY.

3. We Czwartek, drama Człowiek z czarnego lasu, i septet zwany *Harmonja Delficka*, z nowemi krakowiakami.